

بهبود پایداری عددی تخمین حالت سیستم‌های قدرت با حفظ ساختار معادلات نرمال سیستم

مهندس محسن نایب‌زاده

مرتبی دانشکده فنی دانشگاه تهران

چکیده

روش استاندارد حل کمترین مربعات وزنی (WLS)، تخمین حالت سیستم‌های قدرت، به صورت الگوریتم تکرار می‌باشد که در بسیاری موارد به ناهنجار شدن ماتریس گین (اطلاعات) منجر می‌گردد. برای غلبه بر این مشکل راه حل‌های متفاوتی پیشنهاد شده است. در این مقاله مطالعه جامعی بر روی سه روش تخمین حالت که از همان ساختار معادلات نرمال (NE) استفاده می‌کنند انجام شده و مقایسه‌ای از جنبه‌های مختلف انجام گرفته است. تغییرات لازمه جهت بهکارگیری هریک از روش‌ها بر روی روش استاندارد WLS بررسی و نتایج بدست آمده بر روی سیستم استاندارد IEEE 30-BUS نمایش داده شده است.

Improvement of Numerical Stability of Power System State Estimation Using Structure Preserving of Normal Equations

M. Nayebzadeh, M.Sc.

Elect. Eng. Dept. Tehran Univ.

ABSTRACT:

The standard approach to the solution of the Weighted Least Square (WLS) state estimation in power systems is the iterative algorithm which results in ill-conditioning of the Gain Matrix in many cases. several methods have been proposed to circumvent the problem. In this paper a comparative study of three methods for state estimation which use the same structure of N.E. has been conducted and comparison is made in terms of different aspects. The modifications needed to implement each method on an existing standard WLS are investigated and test results on the standard IEEE 30-Bus system are presented.

زیاد به جواب رسیده است.

روشهای ارائه شده برای غلبه بر این مشکل زیاد بوده و تزهای دکتری زیادی به خود اختصاص داده است، از آن جمله می‌توان روش معادلات نرمال تحت محدودیت C، NE/C، Hachtel، روش هایبرید، روش تبدیل‌های ارتوگونال سطربی یا ستونی را نام برد که در این مقاله به سه روش آخر پرداخته می‌شود. روش تبدیل ارتوگونال پایداری عددی سه‌تري را فراهم ساخته اما، خلوتی (Sparsity) ماتریس به مقدار زیادی از دست می‌رود و بهکارگیری آن در حالت دکولپله نیز با دشواری همراه می‌شود. در حالی که در قیاس با آن روش هایبرید از همان برتری پایداری عددی سود

مقدمه

تخمین حالت سیستم‌های قدرت به کمک روش کمترین مربعات و نی کاربرد زیادی در سیستم‌های قدرت پیدا نموده است [۱ و ۲] و در بسیاری موارد نیز به خوبی انجام وظیفه نموده، ولی دیده شده که در بعضی موارد از جمله اتصال خطوط با طول زیاد به خطوط با طول کم یا در مواردی که فراوانی محلی دستگاه‌های اندازه‌گیری کم باشد (کمتر از ۱/۲) یا در مواردی که وزن داده شده به بعضی مشاهدات در قیاس با بقیه خیلی زیاد باشد (واریانس مشاهده کم باشد) ماتریس گین ناهنجار شده (ill-Conditioned) و روش تکرار همگرا نشده یا در تکارهای

$$E(vv^T) = R \triangleq R^{\frac{1}{2}}(R^{\frac{1}{2}})^t \rightarrow E((R^{\frac{1}{2}}v)(R^{\frac{1}{2}}v)^T) = R^{-\frac{1}{2}}E(vv^T)$$

$$(R^{\frac{1}{2}})^t = R^{-\frac{1}{2}} R(R^{\frac{1}{2}})^t = I$$

$$\Delta y = R^{-\frac{1}{2}}\Delta Z = R^{-\frac{1}{2}}H(x)\Delta x + \eta = G'(x)\Delta x + \eta, E(\eta\eta^t) = I \quad (2)$$

اگر η ماتریس ارتوگونال $m \times m$ در نظر می‌گیریم و به صورتی انتخاب

می‌نماییم که :

$$QG' = u \triangleq \begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & \ddots \end{bmatrix} \quad (8)$$

که u ماتریس بالامثلی $n \times n$ است، با ادامه محاسبات :

$$Q\Delta y \triangleq \begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & d \end{bmatrix} \quad (9)$$

$$J = \|\Delta y - G'\Delta x\|^2 = \|Q\Delta y - QG'\Delta x\|^2$$

$$= \left\| \begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & d \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \Delta x \right\|^2$$

$$J = \left(\begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & d \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \Delta x \right)^t \left(\begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & d \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \Delta x \right) =$$

$$= ([c:d] - [u^t:0]\Delta x) \left(\begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & d \end{bmatrix} - \begin{bmatrix} \vdots & \ddots \\ 0 & 0 \end{bmatrix} \Delta x \right)$$

$$J = \|d\|^2 = \sum_{i=1}^{m-n} d_i^2 \quad (10)$$

در این حالت تبدیل Q از حاصل ضرب تبدیل‌های ارتوگونال P به صورت $Q = \prod P_i$ تشکیل شده که بر n ستون G' اعمال می‌شوند و علاوه بر این هر تبدیل P_i بنحوی تعریف می‌شود که عناصر زیر قطر اصلی ستون i ام ماتریس G' را صفر نماید و نبایستی بر ستونهای آنها تحت تبدیل‌های P_i تا p_{i-1} قرار گرفته باشد از p_i . تعریف دقیق عناصر p_i تا p_{i-1} در [۴] مده و به کمک اعمال این تبدیل از کار نمودن با ماتریس گین خلاص شده و تهیبا با (۱۰) کار می‌نماییم که آنها با جایگذاری معکوس سریعاً حل شده و سیستم ما "کلا" هنجار شده است (conditioned).

می‌توان تبدیل فوق را به حالت دکوپله معادلات هم اعمال نمود [۵] که چه در حالت دکوپله‌نگ مدل و یا دکوپله‌نگ پارامتر قابل انجام است، عیب اعمال تبدیل فوق پوشش‌گی در ماتریس H است که برای رفع این نقصیم از الگوریتم‌های مرتب نمودن ستونها (ordering) می‌توان استفاده نمود [صفحات ۱۲۱-۱۲۴ مرجع ۸]

ب) تبدیل سطري (تخمین‌زننده ترتیبی)

در این روش [۹ و ۱۰] مشاهدات هریکی در یک لحظه پردازش می‌شوند و تبدیل اعمال شده سطر به سطر جلو می‌رود و در حقیقت با اضافه شدن هر مشاهده جدید یک سطر به ماتریس Z اکوبین اضافه شده و لذا استفاده از پردازش سطر به سطر باعث می‌شود که بدون تغییر در تبدیلهای P_i با اضافه شدن سطر جدید تنها تبدیل جدیدی که بایستی به آن سطر اعمال شود را، بدست آوریم و این خود در شناسایی اطلاعات بد، بسیار مفید خواهد بود (Bad data detection) بدین صورت که می‌توان کلیه محاسبات را تا مرحله حذف اطلاعات بد مجدداً به کار گرفت، در حالی که در WLS معمولی تمام محاسبات بایستی مجدداً "تکرار شده و در تبدیل ارتوگونال ستونی نیز بایستی

جسته و خلوتی ماتریس‌ها را حفظ می‌نماید.

هر دو روش از همان ساختارهای معادلات نرمال استفاده می‌نمایند. ترتیب بحث بدین صورت است که ابتدا در قسمت دوم معادلات اساسی تخمین حالت بیان شده و در ضمیمه (۱) مثالی از شبکه‌ای که به حالت ناهمجاري می‌رسد ارائه شده است [۳]. در بخش سوم روش ارتوگونال را در دو حالت سطري و ستونی مورد بحث قرار می‌دهیم و در قسمت چهارم روش هایبرید بیان می‌گردد. مزایا و مهایب روش‌ها و مقایسه آنها با هم در قسمت پنجم مقاله انجام شده و در قسمت ششم نتیجه‌گیری خواهیم کرد.

۲- روش کمترین مربعات وزنی

معادله غیرخطی تخمین حالت سیستم قدرت عبارت است از

$$Z = h(x) + v \quad (1)$$

که در آن Z بردار مشاهدات یا اطلاعات ارسالی از طریق دستگاههای اندازه‌گیری شبکه به مرکز کنترل انرژی (ECC) بوده و $mx1$ بعدی است که عموماً "توان‌های اکتیو، راکتیو و اندازه‌های ولتاژ گره‌ها" می‌باشد. x بردار $nx1$ بعدی متغیرهای حالت شامل اندازه‌های ولتاژ و زوایای آنها مربوط به ولتاژ گره‌ها بوده و v نیز بردار $nx1$ بعدی مربوط به معادلات $m \times n$ بوده و $h(x)$ بردار $m \times 1$ نیز مشاهدات پخش باز خواهد بود و w مربوط وزنی ممدومن تابع کمترین مربعات وزنی ل انجام می‌شود:

$$J(x) = [Z - h(x)]^t W [Z - h(x)] \quad (2)$$

که W ماتریس وزنی است و قطری می‌باشد. وزن معمول داده شده عکس واریانس هر مشاهده یعنی $W = R^{-1}$ است. عمل تخمین معمولاً با الگوریتم تکرار انجام شده و تصحیح بردار حالت در هر مرحله از معادله (۳) به دست می‌آید:

$$G(x)\Delta x = H^T(x)W\Delta Z \quad (3)$$

که در آن:

$$G(x) = H^T(x)W(H(x) = \frac{dh}{dx}) \quad (4)$$

در معادلات (۴) $x = x_k$ یعنی در تکرار k ام می‌باشیم. معادلات (۳) همان معادلات WLS بوده و مساله کمترین مربعات وزنی نیز به صورت زیر فرموله می‌شود:

$$\min J(x) = (\Delta Z - H(x)\Delta x)^T W (\Delta Z - H(x)\Delta x) \quad (5)$$

حل معادله ۳ به کمک تجزیه خولسکی ماتریس U انجام شده و علاوه بر این عسموماً "ماتریس‌های G و H در تکرارهای مختلف ثابت مانده و آنها را حداقلیزی از تکرار دوم ثابت می‌گیرند [۵].

۳- روش تبدیل ارتوگونال

الف- تبدیل ستونی:

در نظریه سیستم‌های کنترل این روش را تحت عنوان فیلتر نمودن، ریشه دوم منفصل بحث می‌نمایند (Discrete square root filtering)،

به منظور سادگی تبدیلی را بر سیستم خطی شده:

$$\Delta Z = H(x)\Delta x + v \quad (6)$$

اعمال نموده تا ماتریس کواریانس نیز را از R به واحد تبدیل نماید

[۶]، در این صورت مشاهده جدید Δy بوده که آنرا مشاهدات تغییر یافته (Modified Measurement) نامیده‌ایم.

این تفاوت که به جای تجزیه G ، اجزاء آن از راه دیگری پیدا شده‌اند. چه از تبدیل ستون به ستون و یا سطر به سطر استفاده شود. با قدری تغییر روابط قبل تکرار می‌شوند و با عملیات فوق منشاء نهنجار شدن کار گذاشته شده و چون خلوتی Δy به مرتب نمودن ستونهای H پستگی دارد. لذا Δy می‌تواند همان خلوتی H را داشته باشد، البته نتایج نشان می‌دهند که در تبدیل سطر به سطر می‌توان با مرتب نمودن بهینه سطراها کمتر دچار پرشگی شد.

۵- مقایسه تست‌ها [۱۴ و ۱۳ و ۱۰]
سیستم به کار رفته در مقایسه نتایج همان شبکه ۳۰ شبیه استاندارد IEEE است، حالت نهنجار شدن با تغییر در ساختار دستگاه‌های اندازه‌گیری به دست آمده (B)، بحث در دو حالت A و B انجام شده که حالت B به نهنجار شدن معادلات NE منجر شده است.

حالت	روش	زمان (ثانیه)	تکرار
A	معادلات نرمال	۳/۶۹	۵
	تبدیل ستونی	۳/۷	۶
	تبدیل سط्रی	۱/۴۸	۶
	روش هایبرید	۱/۲	۵
B	معادلات نرمال	-	-
	تبدیل ستونی	۲/۷۹	۶
	تبدیل سط्रی	۱/۲۵	۶
	روش هایبرید	۱/۲	۵

جدول (۱)

جدول (۱) نشان می‌دهد که معادلات NE در حالت B به شرایط واگرایی رسیده‌اند، در حالی که با اعمال تبدیلهای ارتونگنال، چه سطري و چه ستونی، و یا با روش هایبرید سیستم همگرا شده و زمان و تعداد تکرارها نیز کمتر شده است. در مجموع از دو روش تبدیل سطري یا ستونی، تبدیل سطري هم زمان کمتر و هم تکرار کمتری نیاز دارد. ضمن این که آشکاراً خطای نیز به متوسط آن راحت‌تر بوده و لذا بر تبدیل ستونی ارجح است.

بهوضوح از معادلات و نتایج برای دو حالت نمونه‌ای A و B، برتری زمانی و پایداری عددی روش‌های ارتونگنال بر معادلات نرمال روشن است. این نتیجه بدون مثال هم، قابل دسترسی است. زیرا در روش NE عدد هنجاری ($c.n$) (condition number = $c.n$) ماتریس G مجذور $c.n$ است و لذا با توان دو (۲) مقدار آن زیاد می‌گردد که بهوضوح حساسیت بیشتری نسبت به نهنجار شدن از خود نشان می‌دهد. اما ضعف عده تبدیل ارتونگنال این است که نمی‌تواند به سادگی از مزایای دکولپینگ توان راکتیو از زاویه و توان اکتیو از قدر مطلق ولتاژ، استفاده نماید، کاری که در پخش بار انجام می‌دهیم

محاسبات مجدداً تکرار گردد و این بزرگترین مزیت تخمین زننده ترتیبی است، در ابتدا فرض کیم n مشاهده و n حالت داریم و مدل مشاهدهای به صورت زیر داده شده باشد:

$$\Delta y = G' \Delta x + \eta, E(\eta) = 1 \quad (11)$$

$$J = (\Delta y - G' \Delta x)^t (\Delta y - G' \Delta x) \quad (12)$$

فرض شود مشاهده جدید به صورت $\tilde{y} = g^t \Delta x + \tilde{\eta}$ باشد که با اضافه شدن آن:

$$\tilde{J} = J + (\Delta \tilde{y} - g^t \Delta x)^2 \quad (13)$$

$$\begin{aligned} \tilde{J} &= \left\{ \left[\frac{G'}{g^t} \right] \Delta x - \left[\frac{\Delta y}{\Delta \tilde{y}} \right] \right\}^t \left\{ \left[\frac{G'}{g^t} \right] \Delta x - \left[\frac{\Delta y}{\Delta \tilde{y}} \right] \right\} \\ &= \left\| \left[\frac{G'}{g^t} \right] \Delta x - \left[\frac{\Delta y}{\Delta \tilde{y}} \right] \right\|^2 \end{aligned} \quad (14)$$

که رابطه (۱۴) مربوط به سیستم توسعه یافته می‌باشد، اکنون با اعمال تبدیل ارتونگنال Q داریم:

$$Q \left[\frac{G'}{g^t} \right] = \left[\begin{array}{c} \hat{u} \\ 0 \end{array} \right], Q \left[\frac{\Delta y}{\Delta \tilde{y}} \right] = \left[\begin{array}{c} W \\ \tilde{e} \end{array} \right], \hat{u} \text{ بالا مطلق } (nxn), W \text{ (nx1)}, \quad (15)$$

$$\tilde{e}(1x1) \quad (15)$$

$$\tilde{J} = [w - \hat{u} \Delta x]^t [w - \hat{u} \Delta x] + \tilde{e}^2 \quad (16)$$

و لذا x ای که w را مینیمم نماید حل $w = \hat{u} \Delta x$ است و \tilde{e}^2 مجذور باقیمانده خواهد بود، با آمدن هر مشاهده جدید تنها کافی است $\tilde{e} \Delta \tilde{y} = Q \Delta \tilde{y}$ را انجام و باقیمانده جدید را به Σ قلی افزود و تنها مسالمه این است که T باایستی سطر به سطر کار کرد تا مفید باشد.

۴- روش هایبرید

عیب عده دو روش عنوان شده همان از دست رفتن خلوتی ماتریس‌ها پس از اعمال تبدیل ارتونگنال Q است، روش هایبرید این حسن را دارد که ضمن داشتن پایداری عددی برتر (حسن تبدیل ارتونگنال)، خاصیت خلوتی معادلات (۲) را هم حفظ می‌کند، مشابه تبدیل ارتونگنال Q بر G اعمال می‌شود:

$$QG = \left[\begin{array}{c} \hat{u} \\ 0 \end{array} \right] \quad (17)$$

می‌توان نوشت:

$$Q = \left[\begin{array}{c} Q_1 \\ Q_2 \end{array} \right] \Rightarrow Q_1 G = \hat{u}, Q_2 G = 0 \quad (18)$$

$$\hat{u} \Delta x = Q_1 \Delta y \iff u^t u \Delta x = \hat{u}^t Q_1 \Delta y = G^t Q_1^t Q_1 \Delta y \quad (19)$$

$$\hat{u}^t \hat{u} \Delta x = G^t (Q_1^t Q_1 + Q_2^t Q_2) \Delta y = G^t \Delta y = H^T W \Delta Z \quad (20)$$

با مقایسه با رابطه (۲۱) :

$$G(x) = \hat{u}^t \hat{u} \quad (21)$$

دو نتیجه از رابطه (۲۱) قابل استنتاج است:

- (۱) روش هایبرید معادل روش ارتونگنال است.
- (۲) \hat{u} در معادله (۲۱) همان تجزیه خولسکی ماتریس G است با

وزنی زیر 4×10^{-4} حذف شده و در روش پایداری عددی یکسانی را نشان می دهد، ضرایب وزنی بالا در مواردی رخ می دهند که شینه های با تزریق خالص صفر در سیستم قدرت وجود داشته باشد. (پست های کلیدزنی) در این موارد مشاهدات تزریق در این شینه ها خطای صفر داشته و ضریب وزنی مربوطه بسیار بزرگ خواهد شد، این عیب را با اضافه کردن این مشاهدات به صورت محدودیت به معادلات نرمال برطرف نموده اند و روش NE/C از همین ایده ناشی شده است. اما هنوز روش هایبرید با محدودیت معرفی نشده و کار و تحقیق بر روی آن ادامه دارد. از طرف دیگر روش ارتوگونال به محالت دکوپله قابل اعمال نمی باشد و این نیز عیب این روش است، با ذکر این نکته که N.E. سریع در حالت دکوپله زمان کمتری از تبدیل ارتوگونال صرف می کند. در کل چنین پیشنهاد می گردد که اگر در سیستم بانزه های با تزریق صفر خالص وجود دارند، استفاده از روش تبدیل ارتوگونال بهتر بوده و نوع سطربمطرب آن نیاز ارجح است، ضمن این که خاصیت آشکارسازی اطلاعات بد (Bad data) نیز آن را برتر می سازد و در صورت عدم وجود این بانزه ها، بهتر است از روش هایبرید استفاده گردد، روش هایبرید برخلاف روش های استاندارد NE/C Hachtel می تواند با موفقیت برای آشکارسازی خطای نیز به کار رود، توضیحا "توسط wu در [15] روش Hachtel بنحوی جمیت آشکارسازی خطای به کار رفته و توسط مولف این مقاله نیز روش NE/C در حالت آشکارسازی اطلاعات به کار گرفته شده است.

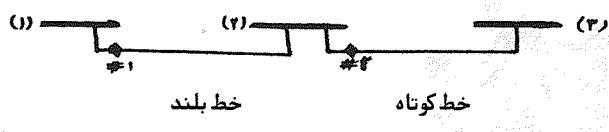
و در تخمین حالت هم می توان در H استفاده نمود [5]. استفاده از NE در حالت دکوپله سرعت جواب را بسیار زیاد نموده و اگر حالت ناهنجاری نداشته باشیم، بر روش تبدیل ارتوگونال برتر می نماید، ضمن این که در روش تبدیل ارتوگونال لازم است ماتریس Q یا تجزیه های P آنرا ذخیره نماییم که خود حجم حافظه زیادی را اشغال می نماید (توجه شود که Q خلوت نبی باشد).

با تغییر ضرایب وزنی از 4×10^{-5} تا 4×10^{-4} عدد تکارهای موردنیاز محاسبه شده است و دیده شده که با عبور ضرایب وزنی از محدوده ۲۰۵ ببالا تعداد تکارهای روش هایبرید بیش از روش ارتوگونال شده و در ضرایب وزنی حدود 4×10^{-4} ، سه تکار بیش از روش ارتوگونال دارد. در حقیقت می توان ادعا نمود که روش تبدیل ارتوگونال نسبت به تغییرات ضرایب وزنی حساسیت کمتری از خود نشان می دهد و در مثال مورد بحث ما روش هایبرید از حدود $10^{-5} = W$ تغایل به اوگرایی نیز دارد و از این رو در کل پایداری عددی تبدیل ارتوگونال بیش از روش هایبرید می باشد.

ع- نتیجه گیری

چنانچه ناهنجاری ماتریس گین در تخمین حالت سیستم های قدرت بوجود آید، با حفظ ساختار معادلات N.E. می توان سه روش برای غلبه بر آن به کار برد که در کل روش تبدیل ارتوگونال بر روش هایبرید برتری دارد (از نظر عددی)، این برتری عددی در ضرایب

پیوست ۱

$$Z_{12} = 0 + j1$$

$$Z_{23} = 0 + j4$$

اندازه گیری منابع خط

در مثال ارائه شده یک خط کوتاه به خط طویل متصل شده و برای نمایش ناهنجاری تخمین حالت DC مورد بحث نزار گرفته است و برای سادگی ضرایب وزنی یک فرض می شود، ماتریس های زاکوبین و گین خواهد بود:

$$H = \begin{bmatrix} -1 & 0 \\ -1 & -1 \end{bmatrix} \quad G = H^T H = \begin{bmatrix} 1 + \epsilon^{-2} & -\epsilon^{-2} \\ -\epsilon^{-2} & \epsilon^{-2} \end{bmatrix}$$

1. Merril & F.C. Scheppe - "Bad Data Suppression in Power System Static State Estimation" - IEEE Trans. app. and Syst. pp.2718 - 2725, 1971.
2. F.C. Scheppe et al. - "Static State Estimation in Electric Power Systems" Proceeding of the IEEE, July 1974.
3. Felix Wu, A. Monticelli - "A Hybrid State Estimator" - IEEE Trans. app. and Syst. December 1985.
4. Debs - "Modern Power System Operation & Control" - Book, 1988.
5. A. Garcia et al. - "Fast Decoupled State Estimation and Bad Data Processing" IEEE Trans. app. and Syst. - Sepoct. 1979
6. Trends and Progress in System Identification - Ifac Series, 1981.
7. A. Simoes - Costa, V.H. Quintana - "A Robust Numerical Technique for Power System State Estimation" - IEEE Trans. App. and Syst., February 1981.
8. R.P. Tewarson - "Sparse Matrices", Book - Academic Press - 1973.
9. A. Simoes - Costa, V.H. Quintana - "An Orthogonal Row Processing Algorithm For Power System Sequential State Estimation" - IEEE Trans. app. and Syst., August 1981.
10. J.W. Wang, V.H. Quintana - "A Decoupled Row Processing Algorithm for Power System State Estimation"- August 1984, IEEE Trans. app. and Syst..
11. F.C. Scheppe- "Uncertain Dynamical Systems", Book - 1973.
12. P.R. Kumar, Pravin Varaiya - "Stochastic Systems", Book-1985.
13. Anders Gjelsvik et al.- "Hachtel's Augmented Matrix Method"- IEEE Trans. app. and Syst.- November 1985.
14. Felix Wu, Hars Holten et al.- "Comparison of Different Methods for State Estimation"-IEEE Trans. on Power Systems-November 1988.
15. Felix Wu, Hars Holten, et al.- "Observability Analysis and Bad Data Processing for State Estimation.. IEEE Trans. on Power Systems - May 1988.
16. N.G. Bretas- "Iterative Dynamic State Estimation and Bad Data Processing"- International Journal of Electrical Power and Energy Systems, January 1989.

